

ZPRÁVA O ČINNOSTI ČS. SPOLEČNOSTI ENTOMOLOGICKÉ PŘI ČSAV ZA ROK 1974

Činnost společnosti v roce 1974 se vyvíjela ve znamení plnění schváleného plánu činnosti, rozpracovaného a uváděného v život společnosti ústředním výborem. Předsednictvo a ústřední výbor pracoval v roce 1974 ve stejném obsazení jako v roce minulém (Zprávy 10:61-69), pouze doc.Dr.Jan Buchar požádal o uvolnění z funkce na vlastní žádost.

Slovenská entomologická společnost při SAV je v ústředním výboru zastoupena 3.členy svého výboru, kteří se účinně podíleli na úzké spolupráci mezi oběma společnostmi.

Výkonným orgánem výboru byl administrativní tajemník a knihovník Miroslav Bečica, který zajišťoval veškerou agendu, vyplývající z jeho pracovní náplně. Jmenovaný byl ve funkci do 31.prosince 1974 a od 1.1. 1975 vykonává tuto funkci Libuše Hlaváčková, která nastoupila již ke dni 1.12.1974.

Ježto hospodář společnosti Dr.Josef Rusek,CSc. dlí na jednorroční stáži v zahraničí, byla provedena změna v obsazení některých funkcí. Dosavadní revizor účtů Petr Čermák se vzdal své funkce a byl zvolen do funkce hospodáře Čs.společnosti entomologické při ČSAV po dobu nepřítomnosti Dr.J.Kuska. Dosavadní náhradník revizorů účtů Lad. Lizec se ujímá funkce revizora účtů.

1. Č i n n o s t v ú s t ř e d í .

a/ Schůze výboru

Za rok 1974 se konaly 3 schůze ústředního výboru a to ve dnech 17.května, 14.června a 27.listopadu 1974.

b/ Valné shromáždění

Dne 31.3.1974 se konalo 70.valné shromáždění společnosti v Domě kultury kovoprůmyslu v Praze 5-na Smíchově, na kterém byla přednesena zpráva o činnosti za uplynulé volební období, hospodářská zpráva a zpráva revizní komise. Záznam byl otištěn ve Zprávách Čs.společnosti entomologické při ČSAV 10/1974 str. 61-69.

c/ Členská základna

K 31.12.1974 má společnost 882 členů, z toho 413 činných, 458 mimořádných, 8 čestných členů domácích a 3 zahraniční čestné členy.Početem 882 členů se společnost řadí mezi středně velké. V průběhu roku byli přijati 3 činní členové a 77 mimořádných členů. Členství zaniklo u 3 mi-

mořadných členů pro neplacení členských příspěvků, ač byli řádně upomenuti. Čtyři členové vystoupili: T.Doležal, M.Hanzlíková, M. Jeník a K.Zahrádka. Čtyři členové zemřeli: Antonín Sobota, František Urbášek, Karel Stašek a Ing. Otakar Rýdl. Z nově přijatých mimořádných členů je 45% mladých entomologů do 20 let; zbytek tvoří mladí vědecktí pracovníci a amatérští zájemci o entomologii.

d/ Zpráva o činnosti společnosti za rok 1974

aa/ Mezinárodní konference

Na téma zhodnocení a perspektivy entomologie v ČSSR, se konala ve dnech 29. a 30. března 1974 v Domě kultury kovoprůmyslu v Praze na Smíchově, konference, za účasti 250 členů Čs.společnosti entomologické a hostů z domova i z ciziny.

Hosté za zahraničí: Prof.Dr. B.B.Rodendorf (SSSR - Moskva),
Prof.Dr. Z.Lorkovič,
Ing. B.Britvec (SFRJ - Záhreb),
Prof.Dr. S.Bognár, Akademik Dr.Z.Kazsáb
a Dr.B.Nagy (MLR - Budapešť),
Dr.B.Klausnitzer, Dr.W.Ebert (DDR),
Prof.Dr.A.Sujecki a Dr.H.Sandner (PLR - Varšava),
Dr. Marie Jacobová (RSR - Bukurešť),
dále početní hosté v Polska a NDR.

Konferenci zahájil jménem onemocnělého předsedy Dr.L.Heyrovského, místopředseda Prof.Dr.Ing.A.Pfeffer, který připomněl, že touto akcí oslavuje Čs.společnost entomologická při ČSAV sedmdesáté výročí svého založení.

Konference ukázala v průřezu minulost, současnost a budoucnost Čs. entomologie, osvětlila jak byly využity zkušenosti jednotlivých specialistů k rozvíjení obecné entomologie, taxonomie hmyzu a jak takto dosaženými výsledky přispěla entomologie v ČSSR ke zlepšení produkce našeho zemědělství, lesního hospodářství, skladištní technice, včelařství i jak napomáhá při řešení některých úkolů v humánní a veterinární medicíně. Byly vzpomenuty úkoly při poznávání naší zvířeny a dosažené výsledky publikační. Dosažené výsledky Čs. entomologie na domácích a mezinárodních kongresech a konferencích, jakož i její podíl při řešení úkolů v KVHP, jsou dokladem, že rozvoj entomologie v soustavě ostatních věd v rámci ČSAV přináší dobré výsledky a že se plně podílí na vědecko-technické revoluci v naší socialistické společnosti.

Podrobná zpráva o konferenci a některé referáty nebo jejich výtahy budou uveřejněny v samostatném čísle Zpráv Čs.spol.entomol.při ČSAV.

bb/ Entomologické dny a srazy

Organizací Entomologických dnů 74 se ujala Severočeská pobočka Čs. společnosti entomologické při ČSAV se sídlem v Ústí nad Labem ve spolupráci s ústředním výborem společnosti. Konaly se v oblasti Děčínského Sněžníku ve dnech 21. až 26. června 1974. Této akce se zúčastnilo 26 členů společnosti a Manfred Jeremies z NDR jako host. Na programu byl přednáškový cyklus na téma:

prom.ped. Z. Bárta : Přírodní poměry Děčínska

Ing. Z. Kolečka : Příspěvek o historii průzkumu entomofauny
Děčínska

prom.biol. M. Honců: Coleoptera Ralské pahorkatiny

prom.biol. J.Strejček :Chráněné území a entomologický průzkum

Dále byla uskutečněna společná exkurse do okolí Děčínského Sněžníku, Tisé, Jetřichovic, Vysoké Lípy a Mezní Louky.

Pravidelné celostátní srazy entomologů se uskutečnily ve dnech 31. března a 6. října 1974 ve velkém sále Domu kultury kovoprůmyslu v Praze 5. V rámci podzimního srazu byla uskutečněna přednáška Dr. Jelínka: Akce mapování hmyzu.

Akcí se zúčastnilo přes 500 členů, jejich hostí a přátel.

Řada členů se zúčastnila i akcí pořádaných jinými vědeckými organizacemi. Při účasti na těchto akcích se většinou úzce prolíná v jedné osobě pracovní zařazení v určité instituci se současným postavením jako člena společnosti.

cc/ Přednášky, diskusní a týdenní schůzky

V uplynulém roce se uskutečnily tyto přednášky a diskusní schůzky.
D i s k u s n í s c h ů z k y :

Doc.Dr.Karel Hůrka,CSc.: Jak přezimují naši střevlíci.

RNDr.Pavel Štys,CSc. : Kuriosity ze života ploštic.

Účast na diskusních schůzkách byla početná, ale jednoznačnou závadou je nedostatek vhodné místnosti. Salonek v restauraci Černý pivovar je použitelný v nevhodnou dobu.

P ř e d n á š k y z c e s t :

prom.biol.J.Jelínek,CSc.: Druhá cesta Národního muzea do Iranu

1/Cesta a zážitky 2/Přírodní poměry Iranu

RNDr. B.Král,CSc. : Příroda východní Sibiře

Pavel Hozman : Příroda ve Španělsku

Dr.P.Starý : Entomolog na Korsice a v jižní Francii

Doc.RNDr.J.Lellák,CSc.: Příroda severní Skandinávie

Doc.RNDr. I.Hrdý,CSc.: Výzkum života termitů

Všechny přednášky byly doplněny promítáním barevných diapositivů. Jednotlivých přednášek se zúčastnilo 45 až 70 členů.

T ý d e n n í s c h ů z k y :

Kromě výše uvedených organizovaných akcí se uskutečňují pravidelně týdenní neformální schůzky členů, kteří si vyměňují zkušenosti a entomologický materiál. Tyto schůzky jsou obvykle konány v Černém pivovaru v Praze na Karlově náměstí.

dd/ Péče o dorost

Kroužek mladých entomologů navštěvovalo v průměru 20 mladých členů. Schází se pravidelně, každých čtrnáct dní kromě prázdnin v Ústředním domě pionýrů a mládeže J.Fučíka v Praze. Celkem bylo uskutečněno 16 schůzek, jejichž náplní bylo především instruování mladých, začínajících entomologů jak z hlediska ideového přístupu k entomologii, tak i z hlediska praktického řešení sběru, preparace, lokalitování, pořádání sbírek a determinace.

Při 4. exkursích do okolí Prahy byly předvedeny různé sběrové metody. Zejména při práci s mladými se velmi tíživě projevuje nedostatek české odborné literatury, neboť starší vhodná díla jsou již rozebrána. V této péči o dorost pokračuje obětavě prom.biol.J.Strejček. Doc.RNDr. K.Hůrka a Dr.Chvála vypracovali 6 odborných posudků prací mladých entomologů v rámci Celostátního kola akce : Natura semper viva.

ee/ Výměna vědeckého materiálu se zahraničními partnery

Ústřední výbor sledoval a vyhodnotil stav vývozu a dovozu entomologického materiálu u členů společnosti, ve smyslu požadavků Celního ředitelství v Praze. Do zahraničí bylo odesláno 184 položek, 54. členy do 28.států. Ze zahraničí bylo přijato a je evidováno 98 položek od 40. členů z 22.států. Kromě toho byl doručen určitý počet drobných zásilek ze zahraničí adresátům přímo, bez celních formalit. Nebyly zjištěny základy a proto Celní ředitelství pro ČSR prodloužilo společnosti zvláštní výměr pro bezcelní vývoz a dovoz entomologického materiálu i pro 75. rok.

ff/ Zahraniční styky

Společnost navštívili někteří zahraniční entomologové u příležitosti jejich služebních cest v rámci návštěvy některých entomologických pracovišť, dále u příležitosti Mezinárodní konference k 70. výročí trvání Společnosti.

Dvě skupiny členů (20) podnikly cestu (se zájezdem ČEDOKu), do Sovět.střední Asie; cesty bylo rovněž využito pro entomologické studium. Další menší skupiny nebo jednotlivci provedli cesty zaměřené především na entomologický průzkum do dalších socialistických států.

Do kapitalistických států byla podniknuta jediná cesta do Řecka, které se účastnili čtyři entomologové v červnu a červenci.

2. Práce poboček.

Pobočky rozvíjejí svoji činnost podle plánu, schváleného a kontrolovaného ústředním výborem.

M o r a v s k á p o b o č k a se sídlem v Brně, je vedena výborem ve složení: předseda Prof.RNDr. František Miller, DrSc., jednatel Ing. Zbyšek Pecha, hospodář Oldřich Jakeš a členové výboru RNDr.F.Lauterer, Dr.Ing.Rad.Obrtel, CSc. a Ing.Jar.Marek. Revizor Dr.Ing.Fr.Gregor, CSc.

Pobočka pokračovala ve svých schůzkách moravských entomologů, a to ve formě besed v restauraci Videa, s referáty a přednáškami svých i dalších členů. Výborové schůze byly uskutečněny ve dnech 10.1., 16.2., 20.3., 3.5., 24.9., 22.11.1974, t.j. celkem 6x a účastnilo se 33 členů výboru. Bylo uspořádáno 29 besed, kterých se zúčastnilo celkem 571 členů a hostů. Z přednášek nejpoutavější byly :

Členovci v obsahu žaludku obratlovců,
Afganistán I a II,
Cesta Jugoslávií I a II,
Makrofotografie,
Cesty mladých entomologů po Slovensku.

Byly také promítány filmy s entomologickými nebo zoologickými náměty, nebo z cest a exkurzí našich členů po ČSSR, Bulharsku a Jugoslávii. Průměrná účast na přednáškách byla 25 členů.

Kroužek mladých entomologů byl pro velké množství členů rozdělen na dva menší a to pro mladší a starší, čímž se také zvýšil počet pořádaných besed s průměrnou účastí 19 členů. Odborný vedoucí Dr. Lauterer vypracoval 11 posudků pro biologické olympiády a uspořádal semináře na téma soutěže Natura semper viva pro žáky gymnázií. Rovněž byly uspořádány 4 exkurse, z toho jedna devítidenní na východní Slovensko, kde bylo 18 účastníků. Ostatní byly podniknuty v okolí Brna a na jižní Moravu. Celková účast byla 49 členů.

J i h o č e s k á p o b o č k a se sídlem v Českých Budějovicích, je vedena výborem ve složení : předseda RNDr. St.Ošmera, jednatel Ing. K.Spitzer, CSc., členové výboru Ladislav Havel, prom.biol.Frant. Krampl a JUDr.J.Slaba.

Pobočka v Českých Budějovicích pracovala formou schůzek, členských

kolegií, besed a přednášek svých členů a hostů. Výbor se sešel 5 x , kromě toho byla konána 1 exkurse na Písecko. Na přednáškách byly předneseny tyto referáty:

Ing.K.Spitzer,CSc.: Industriální metabolismus u hmyzu a možnosti amaterské veřejnosti při jeho výzkumu.

Dr.S.Ošmera : Dvoukřídle čeledi Ephydridae jako příklad extrémních ekologických adaptací.

Dr.P.Štys,CSc. : Dojmy entomologa ze Sudanu a Etiopie.

Členské schůze se konaly střídavě v Čes.Budějovicích, v Písku nebo v Táboře. Členové pobočky se hlavně věnovali výzkumu chráněné oblasti Šumavy.

S e v e r o č e s k á p o b o č k a se sídlem v Ústí nad Labem byla vedena výborem ve složení : předseda Jindřich Novotný, jednatel Ing.K.Schön, člen výboru prom.biol. Miroslav Honců.

Pobočka pracovala ve formě členských schůzí, besed a přednášek.Výbor se sešel 5 x.Kromě toho pobočka zajistila Entomologické dny 21. - 24. června 1974 v oblasti Děčínského Svěžníku.

Na přednáškách pobočky byly předneseny tyto referáty:

Václav Vysoký : Metody a výsledky sběru Carabidů na Vihorlatě.
prom.biol. I.Kovář : Irán 1974.

Pobočka se rovněž věnovala výchově mladých entomologů a to ve formě individuálních konsultací jednotlivých členů s jejich vedoucím prom.ped. I.Táborským. Dále se konaly tři společné schůzky s přednáškami a uskutečnila se exkurse do okolí Bíliny.

3. P r á c e o d b o r n ý c h s k u p i n.

Sekce biologického boje s hmyzem, vedoucí je RNDr.J.Weiser,DrSc.,člen korespondent ČSAV. Práce této sekce se promítá v náplni oddělení entomologického ústavu a nepodává se samostatná zpráva v rámci společnosti. Souhrnný referát byl součástí náplně Mezinárodní konference v březnu v roce 1974.

Sekce tažných motýlů, byla vedena Doc. PhDr.V.Felixem,CSc.V roce 1974 vyvíjela sekce stejnou aktivitu jako v roce předchozím. V první polovině roku byla shromážděna všechna hlášení pozorovatelů za rok 1973 a údaje byly po zhodnocení shrnuty do přehledů a tabulek, které budou vydány ve Zprávách Čs.spo.entomol.při ČSAV. Od března do října konali naši spolupracovníci pozorování v terénu podle stejných zásad, jako v letech uplynulých. Předběžně se ukazuje, že přilet tažných motýlů na naše území byl v tomto roce poměrně malý, nedošlo zatím žádné hlášení o nápadném přemnožení. Výbor sekce se scházel pravidelně 1 x až 3 x mě-

síčně, s výjimkou letních prázdnin. Výbor sekce uvítal akci mapování hmyzu, kterou organizuje faunistická sekce, a vyzval své spolupracovníky k zapojení do této akce.

Komise pro faunistický výzkum byla vedena prom. biol. J. Jelínkem, CSc.; ve své činnosti zajišťovala plnění výzkumného úkolu entomofaunistický výzkum vybraných území. Bylo přijato a schváleno 7 zpráv, jedna zpráva nebyla přijata. Výdaje byly vyúčtovány podle směrnic. Komise v rámci mezinárodní akce European Invertebrate Survey, zajišťovala mapování vybraných druhů hmyzu v ČSSR. Instruktaž o této akci provedl prom. biol. J. Jelínek, CSc., na podzimním srazu entomologů. Počátkem listopadu byly přihlášeným pracovníkům rozeslány registrační karty s návodem na vyplňování. Předseda komise prom. biol. J. Jelínek, CSc., referoval o současném stavu a perspektivách naší entomofaunistiky na výročním valném zasedání v březnu 1974. Referát bude uveřejněn v Acta entomologica bohemoslovaca 1975.

Členové komise prom. biol. J. Jelínek, CSc., a RNDr. J. Zelený, CSc., připravili úvodní stať a metodické pokyny pro chystanou faunistickou rubriku v Acta ent. bohemosl., která navazuje na návrh na jednotnou organizaci entomofaunistického výzkumu v ČSSR v příštích letech.

Otázky ochrany přírody. Tyto otázky byly sledovány v rámci činnosti výboru, který jimi pověřil Dr. J. Pecinu.

V roce 1974 došlo v rámci Středočeského kraje k entomologickému průzkumu několika chráněných území, který byl členům entomologické společnosti umožněn prostřednictvím SSPPOP nebo tímto naopak vyžádán.

Jedná se zejména o lepidopterologické sběry v SPR Medník (k. Pipek) a SPR Karlštejn a SPR Koda (Dr. Fexil, kol. Soldát) aj. Kromě toho se řada členů podílí na zpracování entomo- a arachnologických materiálů ze zemních pastí, položených v roce 1973 v SPR Kopeč a v roce 1974 v SPR Stráně u Vrbčan.

Sekce pro výzkum sociálního hmyzu, vedením byl pověřen Doc. Dr. I. Hrdý, CSc.; ke spolupráci se zatím přihlásilo 14 členů a byla dále připravena náborová akce k zachycení zájemců z řad profesionálních včelařských pracovníků (včelařských výzkumných ústavů).

K informaci veřejnosti byl publikován seriál článků o včelkách v časopisu Vesmír.

Historiografie entomologie, z pověření výboru zpracovává Ing. Z. Kolečka 1 nadále "Slovník Čes. entomologů". V tomto roce byly získány některé nesnadno dostupné publikace, ve kterých jsou uveřejněny životopisy starších entomologů. Podrobnější informace v další části tohoto čísla Zpráv Čes. spol. entomol. při ČSAV. Z oboru entomologické historiografie publikoval Ing. Kolečka práci: "Příspěvek k historii entomologického

průzkumu Křivoklátska". Pro časopis Vesmír zpracoval serií krátkých životopisů našich entomologů.

4. Č i n n o s t p u b l i k a č n í , bibliografická, stav a služba knihovny, výměna časopisů.

Ve spolupráci s Entomologickým ústavem ČSAV vydává Čs.spol.entomologická při ČSAV mezinárodní periodikum *Acta entomologica bohemoslovaca*. V roce 1974 to byl 71.ročník o celkovém rozsahu 432 stran v šesti číslech, které vyšly v plánovaných termínech.

V roce 1974 vyšly v 10.ročníku *Zprávy Čs.společnosti entomologické při ČSAV* 2 sešity (č.1 a č.2-4). Prvé číslo obsahuje seznam členů Čs.společnosti se všemi potřebnými údaji. Tyto zprávy vydává pro informaci svých členů Čs.společnost entomologická a za jejich obsah a úpravu zodpovídá ústřednímu výboru J.Král a Z.Černý.

Entomologickou bibliografii zpracovává průběžně Dr.O.Smetana cca z 200.domácích periodik včetně regionálních tisků.

Stav zahraničních periodik v knihovně společnosti dosáhl 12.710 inventárních čísel, výměnou *Acta ent.bohemosl.* za 384.odborných periodik zahraničních institucí. Vzhledem ke kritickému nedostatku místa musí být část došlých publikací převážena do 2.depozitářů, takže knihovní fond je uskladněn na třech různých místech v Praze. V průběhu roku bylo uskutečněno asi 200 výpůjček, včetně knihovní služby a prodeje st. čísel časopisů.Výpůjčky z knihovny byly v r.1974 omezeny pro dlouhodobou nepřítomnost knihovníka.

5. P r á c e k u l t u r n ě - p o l i t i c k á .

Záslužnou prací, zejména s mladými lidmi, je úzká spolupráce společnosti s Domy pionýrů a mládeže.Výsledkem jsou nejen kroužky mladých entomologů při Ústředním domě pionýrů a mládeže J.Fučíka v Praze, nebo při Domě pionýrů a mládeže v Brně, ale i další kroužky mladých zájemců o entomologii při pionýrských domech, kde společnost nemá svoji pobočku, např. v Hradci Králové, Plzni a jinde.Významné místo zde zaujímá i každoroční účast na organizování a vyhodnocování biologických olympiád pro střední školy.

Závěrem je možno konstatovat, že společnost splnila všechny úkoly vytčené plánem a to jak v pobočkách a sekcích, tak i jako celek a velkým dílem přispěla k prohloubení našich znalostí o živočišné říši a k dalšímu rozvoji entomologické vědy v rámci socialistického společenství.

Výbor.